
Myslím si, že nový papež zase nebude Ital, tipuje docent Kubín

Myslím si, že nový papež zase nebude Ital, tipuje docent Kubín

Tato událost nemá v moderních dějinách katolické církve obdoby. Když 11. února papež Benedikt XVI. oznámil, že odstupuje ze své funkce, svět oněměl v úžasu. Hned na to se však vyrojila řada otázek, na které iForum hledalo odpověď společně s doc. PhDr. Petrem Kubínem, Ph.D., z Katolické teologické fakulty UK.

Papež odstoupil ze své funkce naposledy před šesti sty lety. Můžete tyto události připomenout? Mohly nějakým způsobem inspirovat k takto neobvyklému rozhodnutí současného papeže Benedikta XVI.?

Připomínají se abdikace papeže Celestýna V. a Řehoře XII. Celestýn V. byl poustevník, který žil v horách ve střední Itálii v provincii Abruzzo. Tehdy kardinálové hledali tzv. andělského papeže, tedy nepolitického. V roce 1294 proto zvolili tohoto poustevníka. Celestýn V. se však stal loutkou v rukách neapolského krále, navíc pod tlakem kardinála Benedetta Caëtaniho. Na papežském trůně vydržel jen pár měsíců, pak odstoupil. Po něm se stal papežem právě Caëtani jako Bonifác VIII., který dal svého předchůdce zavřít do vězení, kde Celestýn zemřel. Bonifác byl proto i podezříván, že ho dal zavraždit.

Posledním papežem, který odstoupil z funkce, byl Řehoř XII. Stalo se to jen dva dny před upálením mistra Jana Husa, tedy 4. července 1415. Tohoto papeže donutil odejít kostnický koncil, aby bylo odstraněno trojpapežství, a navrácena jednota.

Tyto případy mají ale úplně jiné konotace. Faktem je, že v posledních šesti stech letech žádný papež neodstoupil. Benedikt XVI. tak učinil bezprecedentní krok v moderních dějinách církve.

Když papež veřejně prohlásil, že odstupuje z funkce, bylo to pro většinu lidí, včetně jeho nejbližších spolupracovníků, velké překvapení. Je vůbec možné, aby o takto vážném rozhodnutí nikdo z jeho okolí nevěděl? Prý to věděl pouze jeho bratr Georg Ratzinger. Podle reakcí, které jsem viděl v médiích, soudím, že to skutečně drtivá většina kardinálů nevěděla. Je ale pravda, že se v poslední době nějaké náznaky toho, že o tom uvažuje, objevovaly.

Benedikt XVI. odchází z funkce prý především ze zdravotních důvodů. Myslíte, že měl výstražný příklad v podobě Jana Pavla II., který byl na konci své služby už hodně nemocný?

Myslím si, že ano. Jan Pavel II. byl po roce 2000 nemohoucí. V posledních letech svého pontifikátu církev už fakticky neřídil. Myslím si, že pocit, že nebude mít žádný vliv na chod věcí, hrál při rozhodování Benedikta XVI. významnou roli.

Jak si bude církev a historie připomínat službu Benedikta XVI.? Co byl nejvýznamnější počin jeho pontifikátu?

To zhodnotí až historie. Faktem je, že mezi pontifikátem Jana Pavla II. a Benedikta XVI. není žádný zvláštní předěl. I proto, že kardinál Ratzinger byl důležitou postavou už za předchozího pontifikátu, především v posledních letech, kdy byl Jan Pavel II. nemohoucí. Toto období už neslo podpis kardinála Ratzingera. Pontifikát Jana Pavla II. bude však oproti Benediktově výraznější už proto, že trval 27 let.

Z hlediska vnitřní katolické je pontifikát Benedikta XVI. více konzervativní. Z hlediska celosvětového se bude zřejmě připomínat svými v uvozovkách kontroverzními výroky na adresu islámu.

Benedikt XVI. během svého pontifikátu také stále psal, připomínat se tak budou i jeho tři knihy o Ježíši Nazaretském, z nichž dvě už vyšly i v českém překladu.

Benedikt XVI. po 28. únoru úplně odejde z veřejného života?

Předpokládám, že nebude veřejně vystupovat už z toho důvodu, že jen o pár set metrů dál ve Vatikánu bude sedět jeho nástupce, kterému se do toho nebude chtít vměšovat.

Navíc je vidět, že Benedikt XVI. je nesmírně vyčerpaný. Domnívám se proto, že bude odpočívat ve vatikánských zahradách, je možné, že bude nadále psát a přijímat nějaké omezené množství poutníků. To, že by měl nějakou veřejnou mši na Svatopetrském náměstí, nepřipadá v úvahu, ani nebude podnikat veřejné zahraniční cesty.

Máte svůj tip, kdo by mohl být budoucím papežem?

Volební právo má jenom tzv. svatý kolegium, tedy kardinálové. Na novém papeži se musí shodnout dvě třetiny kardinálů. Kdo bude příštím papežem, se dá odvodit ze složení kolegia. Kolegium jmenuje papež, poslední tzv. kreace kardinálů byly takové, že většina z nich byla z Evropy a z nich byla většina z Itálie. Přesto vzhledem k tomu, že v posledních dnech vycházejí najevo skandály, které se odehrávaly přímo na kurii (kde je italská většina), lze předpokládat, že konkláve bude trvat delší dobu a že se papežem stane spíše Neital, a možná i Neevropan.

Čemu by se měl podle vás budoucí papež věnovat? Na co by se měla církev dnes především soustředit?

Žádoucí by byla restrukturalizace, tedy uvolnění přílišné centralizace, tj. řízení celé této obrovské organizace z jednoho jediného centra. Mělo by se také více uvažovat o demokratizaci církevních struktur.

Jakým způsobem si nově zvolený papež vybere své jméno?

Výběr jména je určité programové prohlášení, papež tím dává najevo, jakým směrem se bude jeho pontifikát ubírat. Nepředpokládám, že by si dnes papež vybral nějaké starodávné jméno, jako je například Celestýn nebo Inocenc. Kdyby si zvolil jméno Pius XIII., v mnohých kruzích by zavládlo asi zděšení, že se vrací antimodernistické piánské období. Na druhou stranu, kdyby si zvolil jméno Jan XXIV., hlásil by se spíše k modernímu proudu. Asi si nezvolí ani znovu jméno Benedikt, aby se to nepletlo s jeho předchůdcem. Zcela bez záruky tipuji Pavel VII., ale uvidíme.